Кір БУЛИЧОВ

ЧИЧАКО В ПУСТЕЛІ

Восени в Пустелі настає пора раптових, злих, крижаних пилових бур. Восени новачкам не слід віддалятися від бази. Навіть якщо тиждень стоїть тиша. Буря обов'язково станеться. І що довше затишшя, то зліша буря. І вже певно, лишайники Східчастого каньйону, якими б рідкісними й бажаними вони не були, не вартують того, щоб на сьомий день затишшя сідати в легкий флаєр і мчати до каньйону. Розраховуючи повернутися до обіду, так, щоб ніхто на базі не помітив твоєї відсутності.

...Регіна постукала обламаним нігтем по циферблату. Якщо вірити приладам, кисень в резервному балоні кінчається і регенераційна система працює на голодному пайку. Регіна повністю відкрила вентиль. "Не економте власне життя, молоді люди", — як казав професор... як його звали? Такий маленький, сивий, і вуха стирчать?

"За принципами, розробленими в художній літературі, ти повинна зараз вилізти з цієї тісної печерки, зустріти лицем пилову заметіль і, хилячись назустріч вітру, з останніх сил брести до мети. Впасти в ста метрах від неї і красиво загинути". Але цей шлях виключався, оскільки Регіна абсолютно не уявляла, де мета, і не хотіла красиво гинути.

Вона полетіла до каньйону, щоб довести геологам, що її не дарма до них прислали. Куди це годиться — вже рік їх просять добути ці лишайники і відправити на Першу — від сили дві години роботи, але у них не доходять руки. То справи, то сніги, то бурі. А заборона, яку вони наклали на її самостійні дії, пояснювалася, як вирішила Регіна, комплексом провини. Незручно виходить, якщо приїжджа дівчина зробить те, чого ви не зібралися зробити за рік.

Далі все відбувалося в кращих традиціях. Буря, що почалася як справедлива відплата ослушниці. Прекрасна незнайомка, що бреде з сумкою лишайників невідомо куди. Якісь горби і урвища, що встають на шляху. І, врешті-решт, яма, де можна завершити свій скорботний шлях. Де флаєр, де база, куди брести з останніх сил — невідомо.

Можна було б поплакати. Але це зайва витрата вологи. Вологу слід берегти. Регіна подумала, що раціональність міцно всоталася їй у кров. Яка-небудь Червона Шапочка, заблукавши в лісі і побоюючись зустрічі з Сірим Вовком, могла сміливо дати волю сльозам, не замислюючись про витрату вологи. А втім, що їй за клопіт до вологи? Все одно ніхто не встигне її знайти і врятувати. Дихати вже майже нічим…

У жовтій стіні куряви, що затягнула отвір печери, показалася темна постать. У обличчя вдарив надто яскравий промінь ліхтаря. Регіна зраділа, що не встигла заплакати, і спробувала встати, щоб гідно зустріти свого рятівника, але повітря зовсім не залишилося, і вона, хапаючи ротом його жалюгідні залишки, впала на руки чоловікові.

Мов крізь дзвінкий туман долинув голос:

— Самогубця.

Це не було осудом. Це була констатація факту.

Регіна намагалася сказати, щоб він віддав їй свій резервний балон. Але, певно, рятівник і сам здогадався.

Було схоже на те, як виринаєш з глибини, — повітря вже немає, здається, ось-ось вдихнеш воду — а замість цього все свіже повітря Землі влітає тобі в легені. Встигла.

— Спасибі, — прошепотіла Регіна.

— Нема за що, — сказав рятівник. — Я дозволив собі під'єднати ваш-таки запасний балон. У вас залишалося кисню годин на десять.

— Але ж я дивилася...

— Яке уміння влаштувати трагедію на порожньому місці, — відзначив рятівник.

Розгледіти його Регіна не могла. Вона сказала:

— Заберіть ліхтар.

Напевно, в її голосі прозвучало роздратування. Безглуздо бути щеням, якого тичуть носом у калюжу. Промінь ліхтаря зсунувся вбік, уперся в стіну печерки.

— Можна йти, — сказав рятівник. — Тримайтеся за мене. Мій всюдихід в улоговині. Для кращого ефекту вам варто було б вимкнути аварійний передавач. Раніше, ніж через сто років, в цю дірку ніхто б не зазирнув.

Регіна мимоволі поглянула на кнопку передавача. Вона глибоко зітхнула. Мабуть, немає сенсу сповідатися рятівникові в тому, що передавач вона не ввімкнула. Він працював лише тому, що вона годину тому впала в яр і так невдало...

— Ходімо, — сказала Регіна.

У всюдиході він відразу всівся попереду і, вмикаючи мотор, попередив:

— Не знімайте шолом. Кабіна не герметизована. Ніколи дістатися до бази і розібратися, в чому справа. Потерпіть ще десять хвилин.

Профіль у нього був гострий, крупний, немов у ворона. І брови дуже густі, чорні.

— Хіба ви мене не відвезете на базу?

— Не добратися, — сказав рятівник. — Перечекаєте бурю на моєму посту.

Він увімкнув рацію і зв'язався з базою.

— Знайшов, — сказав він. — Без особливих зусиль. Можете давати відбій.

Рація забурмотіла щось у відповідь. Регіна дивилася в ілюмінатор на жовту, непрозору завісу куряви.

Тон у нього був глузливий, поблажливий. Тон бувалого слідопита. "Чичако, — подумала Регіна. — Я — чичако. Такі не виживали на Клондайку".

Рятівник вимкнув зв'язок і вперше обернувся до Регіни. Його брови були зломлені посередині, а очі виявилися дуже світлими. У фас він не був схожий на ворона, швидше на Мефістофеля.

— Вони питають, чи не потрібен лікар. Я відповів негативно. Я не помилився?

— Ви не помилилися.

— Ну й гаразд. Тримайтеся міцніше. Хитатиме.

Це було ввічливим применшенням. Всюдихід не хитало. Його підкидало, мотало, мало не перекидало. Регіна більшу частину шляху

провела в підвішеному стані, подеколи злітаючи до стелі кабіни. Добре ще, що тут невелике тяжіння — рухаєшся порівняно поволі.

Нарешті всюдихід зупинився. Рятівник вискочив першим і простягнув Регіні руку в блискучій, жорсткій рукавичці. Немов схопив кліщами.

Зробивши крок, Регіна озирнулася — всюдихід вже здавався привидом, відокремленим декількома шарами летючого серпанку.

Коли вони роздягалися в мікроскопічному тамбурі поста, рятівник сказав:

— Ви правильно зробили, що загубилися на початку бурі. Зараз вас важче знайти.

Дрібний пил висів у повітрі.

— Почекайте кілька хвилин, — продовжував рятівник, — бо ми напустимо повний пост пилу. Прилади його не люблять. До речі, раз вже ми тепер житимемо разом, як вас звуть?

— Регіна.

— Дуже приємно. Станіслав.

Пил знехотя осідав на підлогу і на стіни, лоскотав у ніздрях.

— Потерпіть, — сказав Станіслав без усмішки, помітивши, що гостя зморщила ніс. — Чхнете усередині. Інакше піднімете хмару. Почухайте перенісся. Кажуть, допомагає.

І така сила переконання: Регіна слухняно почухала перенісся, хоч це і не допомогло. Довелося знову чекати, поки всядеться пил, рятівник

мовчав, хоча Регіна чекала догани за те, що чухала перенісся не за правилами.

Усередині все було, як і належало. Порядок майже монастирський. Вона уявила собі, як цей Станіслав увесь вільний час бродить з ганчірочкою по двох тісних кімнатках до туалету поста і витирає пил з приладів і меблів. Хоча меблів було мало. Дві типові відкидні койки в житловому відсіку, два столи. Один робочий, другий біля мийки, кухонний, він же обідній.

— Знаєте, як робити душ? — запитав Станіслав.

— У нас такі ж курники, — сказала Регіна.

Мефістофельські брови картинно здійнялися.

— Ми типові пости курниками звемо, — сказала Регіна, червоніючи.

Неначе її спіймали на дитячій витівці. "Може, сказати йому, що "курник" — неологізм професора Вегенера? Ні в якому разі".

Станіслав витягнув із стінної шафки рушник.

— Мило в тюбику на поличці, — сказав він. — Там-таки й щітка для волосся.

"Ну і мордується він зараз! Його улюблений чистий рушник! Його найдорожча щітка для волосся! Його коштовний тюбик з милом..."

Регіна запнула пластикову фіраночку, приєднала шланг до крана.

За фіранкою пролунав багатозначний кашель.

— Що трапилося? — В голосі Регіни звучав метал.

— Може, вам потрібно...

Рука Станіслава з'явилася з-за фіранки. Він простягав — навіть відразу не зміркувала — чоловічу білизну. Чисту, як і все в цьому курнику.

— Дякую, не треба, — сказав Регіна, безуспішно намагаючись надати голосу строгості. — Сподіваюся, що буря до ночі припиниться, і за мною пришлють флаєр.

— Білизна лежить у правій верхній шухляді, — сказав Станіслав. — Буря сьогодні не припиниться. Постарайтеся не дуже розбризкувати воду. Живу на замкнутій системі. Повинні були підвезти бак, але буря...

Станіслав встиг швидко приготувати обід. Роздобув звідкись два високі келихи, протер до блиску, тонко порізав картоплю. Регіна витирала волосся і дивилася, як промені сонця, прориваючись крізь завісу куряви і влітаючи у вікно, іскрилися на стінках келихів. Індивідуальність будинку, що зійшов з конвеєра, утілюється лише в дрібницях. Келихи були першою дрібницею. Картинка на стіні — різкий пустельний пейзаж — другою. Зазвичай тутешні жителі прагнули повісити на видному місці зображення берізок або прохолодних озер. Станіслав був не сентиментальний.

— Як ви себе почуваєте? — запитав він, ставлячи на стіл шиплячу сковорідку з яєчнею.

Рідкісне частування. Регіна могла це оцінити.

— Неначе і не виходила на вулицю.

"Господи, він витягнув звідкись білу сорочку. Уявляєте, притягнув сюди, через половину Галактики, білу сорочку".

— І давно ви тут? — запитав Станіслав голосом ввічливого господаря.

Виявляється, він уміє приймати гостей.

— У Пустелі? Третій день. Я працюю на Першій базі.

Він більше не іронізував. Регіна подумала, що у нього дуже приємно в'ється волосся.

— Ви замислилися? — запитав Станіслав.

— Ні. Нічого. У нас там океан, скелі, бризки до самої бази долітають. І видно кілометрів за десять. Ви не були на Першій базі?

— Ні, ніколи. Я тут майже безвилазно, четвертий місяць. Ось закінчу за два тижні серію дослідів, можливо, побуваю і у вас. Хоча навряд. Мене чекають на Ваялі.

— Я також полечу на Ваялу. Не знаю, чи скоро? Напевно, тут одному дуже нудно?

— Мені ніколи нудьгувати. Нудьга — це заняття для нероб.

— Я не так висловилася. Я хотіла сказати — сумно.

Станіслав посміхнувся. Знизав плечима.

— Ви їжте, а то остигне.

У нього були гарні кисті рук. Сухі, з довгими плоскими пальцями.

— Пробачте, — сказав Регіна, — що я змусила вас вибиратися в таку бурю.

— Ви ж не навмисно заблукали, — сказав Станіслав.

Вочевидь, це було єдине виправдання для неї, яке він зміг винайти.

Мирна атмосфера чаювання в гостях — ось уже чого Регіна годину тому підозрювати не могла. У всьому винна вона сама. Навіщо винуватити геолога, який вимушений був кидати свої справи і розшукувати в пустелі чичако?

— Ви геолог? — запитала Регіна.

— Так. Вам чай міцніший?

І чай у нього був запашний. І справжній фарфоровий чайник для заварки.

Сам господар до чаю майже не доторкнувся. Та й яєчню не їв.

— Я не люблю апельсинів, — сказала Регіна.

— Не зрозумів.

— Я читала якось історичний роман. Там була бідна сім'я, і мати говорила дітям: "Я не люблю апельсинів". Ну, щоб їм більше дісталося.

— А я насправді не люблю яєчні, — сказав Станіслав.

— Тримаєте яйця для гостей?

— Дім завжди має бути готовий до прийому гостей.

"Для нього це дім. І всі курники, намети, печери, де йому доводиться жити, — все це дім. Бувають же на світі люди, які уміють надати будь-якому житлу нормального людського вигляду".

— Виникає нова проблема, — сказав Станіслав. — Адже вам тут доведеться ночувати.

— Але, можливо, ще...

— Я упевнений в бурі. Вона вас не випустить.

Регіна розуміла, що він має рацію. Буря розгулялася так, що від її поривів здригалися стіни врослого в скелю курника.

— То в чому ж проблема? — сухо запитала Регіна. — У вас є вільна койка.

— Розумієте, — Станіслав дивився їй в очі серйозно, немов збирався запропонувати їй руку і серце, — зазвичай я сплю на нижній койці, і я навіть звик до цього. Але якщо вам краще внизу, я перенесу свою білизну нагору.

— І в цьому вся проблема?

— Зрозуміло, — сказав Станіслав.

Він зібрав зі столу і почав мити посуд.

— Давайте я вам допоможу, — сказала Регіна. — Я це зроблю краще.

— Ви гостя, — сказав Станіслав. — Крім того, я не розумію, чому ви умієте мити посуд краще, ніж я? Ви спеціально цьому вчилися?

Він не жартував. Він просто цікавився.

— Ні, — засміялася Регіна. — Я дотримуюся традиції.

— Ви не відповіли мені про койку, — сказав Станіслав.

— Я дуже люблю спати нагорі, — сказала Регіна.

— Цим ви зняли з моїх плечей велику проблему, — сказав Станіслав. — Я відкрию вам правду — я боюся спати нагорі. Боюся впасти.

І знову незрозуміло — жартує чи дуже серйозний. Де у нього грань між гумором і наївністю?

— Я не впаду, — в тон йому відповіла Регіна.

— Якщо ви не заперечуєте, я б тепер трохи попрацював, — сказав Станіслав.

— Зрозуміло. У вас не знайдеться якоїсь жіночої роботи для мене?

— Що ви має на увазі під жіночою роботою?

— Штопка, шиття, прання...

— Онде, на полиці, останні номери "Біологічного вісника Ваяли". Ви їх, напевно, ще не бачили.

— Ні. Ви їх привезли з собою?

— Погортайте. Напевно, це найкращий вид жіночої роботи.

Регіна неуважно переглядала номери журналу, безсоромно покреслені, зі знаками окликів на полях, із заломленими кутами сторінок...

— Ви цікавитеся і біологією?

— Помірно, — сказав Станіслав. — Це плоди діяльності мого брата. Він працює на Ваялі, прилітав до мене і залишив.

— Тоді зрозуміло, — сказала Регіна. — Не у вашому характері так поводитися з журналами.

— Це не залежить від характеру, — заперечив Станіслав. — Братові так зручніше.

— Але не вам.

— Не мені.

"Сімейна сцена, — подумала раптом Регіна. — Він за робочим столом, вона в кріслі. За вікнами буря, безсила порушити затишок і спокій... І що за нісенітниці лізуть у голову?"

— Хочете, я вас пострижу?

— Що?

Станіслав не відразу зміг переключитися — вочевидь, пропозиція надійшла недоречна. Похитав головою.

— Якщо буде потрібно, — сказав він, — сам впораюся. Вам нудно?

Регіна хотіла було погодитися, але тут-таки пригадала, як Станіслав ставиться до нудьги.

— Ні, що ви, — сказала вона. — Де моя сумка з лишайниками? Напевно, від них нічого не залишилося.

— Я її поставив у тамбурі. Дістати?

— Не треба. Я вам постараюся більше не заважати.

— Заважайте, — сказав Станіслав. — Я нічого не маю проти. Мені приємно, що ви до мене прийшли.

До вечора буря раптово вщухла. Станіслав сказав, що треба вийти подивитися, чи надійно стоїть всюдихід.

— Ви відвезете мене? — запитала Регіна.

— Ні. За годину, а може раніше, буря розгуляється куди сильніше. Ми зараз з вами потрапили в око тайфуну. Вам доводилося чути про таке?

— Це самий центр бурі? Око тайфуну — це чомусь пов'язано у мене з Конрадом, Едгаром По...

— Вітер у снастях, зламана грот-щогла, в другому трюмі помпи не справляються з течею...

— Правильно. А можна з вами вийти назовні?

— Я буду радий. Тільки дозвольте мені самому перевірити ваші балони.

— Ви злопам'ятний.

— Я обережний.

Вони сиділи на великому плоскому камені біля входу в пост. Було дуже тихо, лише над низинами висіла, ніяк не могла влягтися сиза у вечірньому повітрі курява. Відблиски призахідного сонця ковзали по округлому заборолу шолома і, потрапляючи в сірі очі Станіслава, перетворювали зіниці на маленькі круглі прозорі озера.

Він сказав:

— Коли я отримав звістку з бази, що ви загубилися в моєму районі, то спочатку розсердився. Даруйте, але саме так — розсердився. Ну хіба ж можна: узяти легкий флаєр і вирушити в Пустелю, коли в будь-яку мить може початися буря? А буря така, що з доброї волі я б і на сто метрів від поста не відійшов... Ні, я розповідаю не для того, щоб викликати у вас розкаяння. Навпаки, я винен у тому, що був грубий. А потім ви прийшли до мене, і я зрадів тому, що ви тут.

Сонце зникло за краєм стіни куряви, стало темно. Порив вітру підхопив жменю піску і кинув його в обличчя Регіні. Піщинки вискнули, дряпаючи забороло шолома.

— Час ховатися, — сказав Станіслав і простяг їй руку.

Регіна зрозуміла, що чекала цього. Щоб він простяг їй руку. Вона не могла відчути теплоту його долоні, але це не так важливо...

У тамбурі, кладучи на полицю шолом, Регіна запитала:

— Ви любите свою роботу?

— Навряд чи це питання любові або нелюбові, — сказав Станіслав. — Але, очевидно, я отримую задоволення від процесу дослідження.

— І від результатів?

Його обличчя було зовсім близько. У напівтемряві тамбура очі були світлішими від шкіри. Регіна мимоволі підняла руку і доторкнулася кінчиками пальців до щоки Станіслава.

Його очі розширилися здивовано.

— Пробачте, — сказала Регіна. — Я ненавмисно.

— Ненавмисно?

Він посміхнувся. І додав:

— Я гадав, що забруднив щоку. Або ви смітинку зняли...

— Вважайте, що смітинку.

Регіна кинула на полицю рукавички.

— Вечерею займаюся я, — сказала вона. — Можу я за вами подоглядати?

— Навряд, — сказав Станіслав, відчиняючи внутрішні двері. — Це нерозумно. Мені легше самому зробити вечерю, аніж розповідати, де що лежить.

І звичайно, він наполіг на своєму.

Вночі Регіна довго не могла заснути.

Маленька каютка — спальний відсік, — здавалося, пливла по бурхливому морю. Якщо прикласти до стіни долоню, то відчуєш, як б'ються об стіну хвилі піску і вітру. З верхньої койки видно освітлений прямокутник дверей і кут столу, за яким працює Станіслав. Ось він відкинув голову, перегортає сторінку, піднялася рука, поправила лампу. Ось він поглянув у бік Регіни — він не бачить її, не знає, що зустрівся з нею очима. Прислухається, чи спить вона. Покликати його? Навіщо? А може, він здогадається, прийде, скаже їй "на добраніч", можна буде опустити руку і знайти у темряві його пальці... Він знову відвернувся, присунув до себе спектрограф. Він не прийде побажати їй на добраніч, хіба це прийнято, коли у тебе випадковий гість, чичако, який заблукав і який зникне разом із бурею? Остання думка раптом розсердила Регіну нерівноправ'ям почуттів. "Не думай дурниць", — наказала вона собі і відвернулася до стіни. Але поки не заснула, намагалася уявити собі, що зараз робить Станіслав. Прокинулася вона пізно. Станіслав не став її будити.

— Виспалися? — запитав він, почувши, що вона зіскочила з койки.

За ілюмінаторами мчить жовта імла. Круглий годинник над робочим столом показує 11.34. Регіна затрималася в житловому відсіку, згадуючи, де щітка для волосся, — найменше на світі їй хотілося з'являтися перед Станіславом скуйовдженою, як щеня після бійки. Але щітка лежить біля мийки, в тому відсіку...

Широка долоня Станіслава виникла в проймі дверей. На долоні лежала щітка.

Станіслав сказав з-за дверей:

— Я піду приберу в тамбурі. Повернуся через десять хвилин. Щоб до цього часу ви були у повному порядку і готові снідати. Ви їсте манну кашу?

— Їм! Обожнюю! — сказала Регіна, приймаючи щітку і з солодкою безнадією розуміючи, що шалено, безнадійно закохана в цього ввічливого сухаря...

* * *

— А потім що? — Стас закурив, і Станіслав, що не любив тютюнового диму, кашлянув, розгонячи дим перед особою.

— Вона прожила у мене в курнику ще два дні. Вірніше, два з половиною дні.

— Скінчилася буря?

— Ні. Мимо йшов великий всюдихід. Вони завернули до нас і взяли Регіну.

— І що вона сказала на прощання?

— Нічого. Вона ввічливо попрощалася. Як і прийнято. Подякувала мені за гостинність.

— І все?

— Вона була сердита на мене.

— Чому?

— Мені здається, в глибині душі вона вважала, що я навмисно викликав усюдихід, щоб спекатися її.

— А ти викликав усюдихід?

— Ні, я тут абсолютно ні при чому. Але якби я міг викликати його, я б це зробив. Так що її здогадки були недалекі від істини.

— Ти злякався?

— Мені було шкода дівчинку.

— Вона не дівчинка. Вона доросла людина. Їй надійшов час полюбити. І тут трапився ти. Не дуже гарний, але цілком самостійний чоловік, притому рятівник. Ти ж не проявляв жодної ініціативи: безвідмовний капкан.

— Не намагайся здатися циніком.

— Я не намагаюся. Це не цинізм, брате. Це констатація факту. Цілком імовірно, що, побач вона тебе тут, на Ваялі, пройшла б мимо, не звернувши уваги. Таких чоловіків, як ми, тут тисячі.

— Вона бувала на Ваялі, вона виросла на Землі. Але полюбила мене.

— Вона про тебе вже забула.

— Ні.

Станіслав дістав листа, простягнув його братові.

Стас розгорнув його і відзначив:

— Банальний почерк.

— Не в почерку річ, — терпляче сказав Станіслав.

Стас недбало пробіг очима рядки, перевернув лист на другий бік — чи не написано там чогось.

— Що ж, — сказав він нарешті, — дуже зворушливо.

— І все?

— Що ж іще я можу сказати? Не я вселяв їй ці почуття.

— Ти жартуєш?

— Ні, я серйозний.

— Часом я не знаю, коли ти жартуєш, а коли серйозний. Я бачив її очі, коли ми прощалися. Вона писала щиро.

— Ні на хвилину в цьому не сумніваюся. Та і не мої сумніви тебе турбують.

— Ні, не вони. Але, присягаюся тобі, я не робив ніяких кроків для того, щоб...

— Спокусити її?

— Цього разу ти жартуєш.

— Жартую.

Станіслав підвівся з крісла і підійшов до вікна. Там списами піднімалися хмарочоси Ваяли, на тлі великого червоного сонця роєм мошкари мигтіли флаєри. Станіслав наблизив обличчя до скла, дивлячись униз, у прірву вулиці.

— Послухай, брате, — сказав Стас. — Ти безсилий їй допомогти. І, присягаюся тобі, мине тиждень, місяць, вона утішиться, вона молода і про все забуде. Тож нехай тебе не мучать докори сумління. Я повторюю: їй прийшов час полюбити, і ти вчасно трапився їй на шляху.

— Ти не бачив її, — сказав Станіслав. — Вона дуже мила і розумна. Вона щира. Мені дуже шкода її.

— Іншому на твоєму місці я запропонував би на ній одружитися.

— Знову жартуєш?

Станіслав різко обернувся. Густі чорні брови зійшлися до перенісся однією зламаною чорною лінією.

— Ти сердишся, Цезарю, — сказав Стас. — Отже, ти не правий.

— Ти повинен побачити її, — сказав Станіслав.

— Я чекав цього прохання.

Брови Стаса зійшлися в таку ж чорну зламану лінію. Ті ж сірі очі з секунду витримували погляд андроїда, метнулись убік, рука з довгими плоскими пальцями відшукала на столі пачку сигарет.

— Не пали, — сказав Станіслав. — Я не люблю цього. Мені шкідливо.

— Ти успадкував мої достоїнства, але знаєш, чого тобі не вистачає, щоб стати людиною?

— Знаю. Чув. Недоліків.

— Я повторююся.

— Так. Часом я замислююся про жорстокість людей. Ні, не окремих індивідів, а людей в цілому. Я розумію, що, створюючи андроїда, ви йдете шляхом найменшого опору — максимальне дублювання оригіналу. Чудового, видатного оригіналу. І забуваєте про недоліки. Забуваєте про те, що я не лише неповноцінний, але й настільки досконалий, що усвідомлюю свою неповноцінність. Мені осоружне марнославство біоконструкторів. Я маю бути примітивнішим. Біоробот, і край. Робот, від слова "робота".

— Станіславе, не намагайся бути несправедливим до людей.

— Чому я несправедливий?

— Тому що ти людина.

— Андроїд. Майже людина, притому без недоліків.

— Гаразд, андроїд. Візьми листа назад. Він адресований тобі.

— Невже ти досі не зрозумів, що не мені, а тобі. Я ж не можу відчувати любові...

— А ти замислювався, яка близька до любові жалість?

— Жалість — функція мозку. Це доступно навіть моєму, напівелектронному, мозкові.

Стас загасив сигарету.

— Вона пише, що чекає тебе...

— Так.

— Хоч би на хвилину...

— Так.

— Біля входу в зоопарк...

— Так.

— А на скільки відсотків твоя філіпіка проти жорстокого людства була театральною виставою?

— Не більше ніж на десять відсотків, — посміхнувся Станіслав. — Не більше. І не хмурся, брате. Я не брешу. Це мені не до снаги.

— Ну вже що-що...

Станіслав сказав:

— Вона буде там через десять хвилин. Ти тільки встигнеш дійти до зоопарку.

— Як ти все розрахував, — сказав Стас. — Я б не зміг.

— У тебе немає потреби примушувати свій оригінал діяти по-людськи.

— Як я її впізнаю?

— Вона тебе сама впізнає.

— І все-таки?

— Твоє серце тобі підкаже.

— Твоє ж не підказало?

— Воно не могло підказати. Воно майже синтетичне. Зате я функціоную надійніше від тебе. Як нирка? Болить?

— Трохи.

— Трансплантація займе три дні.

— У мене немає цих трьох днів.

— Я тебе заміню. Я в найближчий тиждень вільний.

Стас накинув куртку.

— Ні, — Станіслав підійшов до нього, — візьми мою.

— Ти боїшся, що вона мене не впізнає?

— Їй приємно буде побачити мене... тобто тебе в старій куртці.

— Ну й знавець жіночого серця!

Стас відчинив двері в коридор. І зупинився.

— Слухай, а що я їй скажу?

— Вибачся, що був зайнятий... ну, скажи що-небудь. Можеш навіть розчарувати її в нас. Тільки не кривдь.

— Жалієш?

— Йди-йди. Я б на твоєму місці не вагався.

— Регіна?

— Так, так, Регіна. У неї світле волосся, пряме світле...

Стас пішов до ліфта.

Станіслав сів у крісло, неуважно витягнув з пачки сигарету. Подивився на неї, немов не міг зміркувати, що робити з цією штукою, потім тицьнув сигарету до рота, клацнув запальничкою. Закашлявся і розплющив сигарету в попільничці.

— Бережіть складові частини, — пробурчав він чиїмось чужим голосом. — Вони вам надані не для пустощів.

Він подивився на годинник.

Стас уже біля входу в зоопарк.

Станіслав знову підвівся, підійшов до вікна і, упершись чолом у скло, дивився вниз і праворуч, у темну зелень паркової зони. Наче міг розгледіти когось за три кілометри. Нічого він, звичайно, не побачив. Повернувся до столу, розкурив ще одну сигарету і затягнувся. А коли відкашлявся — затягнувся ще раз.

© ФАНТАСТИКА — 80. — М.: Молодая гвардия, 1981, 368 с.

© ГЕНИК Віталій, переклад з російської, 2008.